

Vi säger hej till 2026 på naturum

Naturum Vattenriket

2026

Verksamhetsplan

Karin Magntorn

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	3
Publika aktiviteter	5
Pedagogisk utveckling	6
Utställningen	6
Övrig utveckling.....	6
Fastigheten naturumhuset och närområdet.....	7

Sammanfattning

Naturum Vattenriket är biosfärområdets besökscenter med utställning, hörsal och restaurang mitt i de stadsnära våtmarkerna, mitt i Vattenriket, mitt i Kristianstad. Naturum bemannas av kompetenta naturvägledare och naturpedagoger, som visar vägen ut i Vattenriket och berättar om biosfärområdet och biosfärprojekten. En viktig del är den pedagogiska verksamheten som bidrar till livslångt lärande om natur och hållbarhet.

Kristianstads kommun har ett rättighetsavtal med Naturvårdsverket, som äger varumärket naturum. Därmed har kommunen åtagit sig att driva verksamheten utifrån Naturvårdsverkets riktlinjer med kriterier för verksamhetens omfattning och utställningens kvalitet. Arbetet med att utveckla verksamheten utifrån värdeorden *tillgängligt, välkomnande* och *inspirerande* fortsätter. Vi arbetar också utifrån biosfärområdets handlingsprogram där naturum utgör en viktig del inom de utpekade fokusområdena.

Under år 2026 kommer naturum att vara öppet runt 300 dagar. Vi fortsätter med vårt tema: *Naturens smarta lösningar*. Det kommer att synas såväl i program, pedagogisk verksamhet som i utställningen. Under året fortsätter vi med vår utställningsförnyelse med bland annat en ny film till *Opteryx*. Vi fortsätter också med vår omfattande pedagogiska verksamhet, bland annat projektet *NaturligtVis* på Näsby för att hjälpa naturovana att få en fin naturkontakt. Vi kommer att ta fram flera nya koncept med obemannad naturvägledning i naturums närområde och vi kommer att gå in i nya samarbetsprojekt med Centrum för Naturvägledning, CNV, om biologisk mångfald.

Bakgrund

Naturum är förbundet till Naturvårdsverkets riktlinjer via ett rättighetsavtal som tecknas mellan Kristianstads kommun och Naturvårdsverket. I rättighetsavtalet regleras de övergripande dragen för att få kalla sig ett naturum.

Naturum Vattenriket är ett kommunalt naturum och som sådant bidrar naturum i hög utsträckning till flera prioriterade delområden i Kristianstads kommuns strategisk färdplan och styrkort.

Under 2026 är kommunstyrelsens prioriteringar.

1. Näringsliv och företagsklimat
2. Verksamhetsutveckling
3. Samhällsutveckling 2.0
4. Kompetensförsörjning
5. Hållbarhet
6. Beredskap

Naturums verksamhet bidrar främst till målområdena 2, 3 och 5.

Naturum är också en viktig del i uppdraget att vara ett biosfärområde, ett modellområde för hållbar utveckling utsett av Unesco. Arbetet i biosfärområdet följer ett fastslaget handlingsprogram med fem fokusområden.

Det är ett viktigt uppdrag för naturum att berätta om arbetet i biosfärområdet, men också att vara delaktig i många av projekten inom fokusområdena som beskrivs i handlingsprogrammet.

Från 2026-2030 är verksamheten i biosfärområdet koncentrerad till följande fem fokusområden.

<p>Robusta ekosystem och rik biologisk mångfald</p>	<p>GBF Strandängar och betesmarker Sandiga marker Trädmiljöer Tätortsnära natur Strömmande vatten och sjöar Östersjön</p>
<p>Visa vägen ut, lärande och engagemang</p>	<p>Naturum - mötesplats och skyltfönster Hitta ut Naturpedagogik Ny kunskap Bred kommunikation Engagemang från lokalt till globalt</p>
<p>Näringsliv för natur och människa</p>	<p>Besöksnäring Lantbruk Kompetensutbyten för hållbarhet...</p>
<p>Samhällsutveckling, resiliens och klimatnytta</p>	<p>Samhällsutveckling Naturbaserade lösningar Begränsa klimatförändringarna/klimatnytta/mitigation och adaptation/klimatåtgärder Resiliens</p>

Publika aktiviteter

Vi planerar för ett programutbud med över 500 programpunkter under år 2026. Programverksamheten knyts till årstemat om Naturens smarta lösningar och till årstid.

Vårprogrammet:

Januari: Örnprat för små öron och vinterfågelräkning.

Februari:

Vi firar Internationella våtmarksdagen med ett föredrag av naturfotografen Johan Hammar. Under vecka 8 fortsätter vi med djurolympiad och pinnpyssel. Badrikets Utto kommer på besök.

Mars:

Under mars är det stort fokus på tranorna i många olika programpunkter. Vi bemannar också vid Pulken. I början av månaden har vi en ny programpunkt som heter Livet i myllan, där vi utforskar jorden och dess invånare.

April:

Vi har som vanligt påsklovsaktiviteter som handlar om fåglarnas ägg. Vi fortsätter med Vättesagan på Lingenäset, Spångsafari och håvning vid naturums håvningsbrygga.

Maj:

I maj bjuder vi bland annat på fågelspaning från spången och på programpunkten Måla fåglar. Vi fortsätter med några aktiviteter som knyter an till Hanöbuktsveckan och i slutet av månaden är vi delaktiga i Barnkulturfestivalen med vår Linné som kommer på för att få hjälp att hitta växternas finurliga lösningar.

Juni:

Vi avslutar vårens program med fågelspaning vid Karpalund, medeltida guidning på Lillö och såklart den traditionsenliga konserten med symfoniorkester på nationaldagen.

Sommarprogrammet:

Juni-juli:

Sommaren inleds med fyra dagars håvning i havet och fortsätter sedan med de dagliga aktiviteterna som håller på hela sommaren igenom. I slutet av juni spelar Kristianstads Storband och innan sommaren är slut hinner vi med både vadarspaning och medeltida guidning.

Höstprogrammet:

Augusti:

I augusti fortsätter vi vid havet men flyttar sedan fokus till Helge å och det stora Trekungaslaget som skedde för 1000 år sedan med stora skepp och många vikingar, i eller nära Helge å.

September:

Vi bjuder på fladdermöss och spindlar i september och fortsätter med vårt Härma- naturen-hjul.

Oktober- November:

I början av oktober invigs en stor utställning om sötvatten på Regionmuseet och vi kopplar an till den genom ett program kring Makalösa märlor.

Under höstlovet blir det hopp och lek som vanligt under Djurolympiad, men också workshop med konstsmeden Niklas Fännick under rubriken Naturskön skrotkonst.

December:

Julmys med musik, naturligt pyssel och spindeljakt- som vanligt.

Pedagogisk utveckling

Vi fortsätter att samarbeta med samtliga former av pedagogiska verksamheter under 2026 från förskola till universitet i syfte att konkretisera mål från läro- och kursplan samt levandegöra elevernas teoretiska kunskaper med Vattenriket som klassrum.

Vi kommer att prioritera att arbeta med klasser på Näsby inom projektet NaturligtVis samt gymnasieklasser. Samarbetet med Vattenrikets ekologer och projektledare fortsätter vara viktiga inslag med äldre årskurser och vi håller ständigt ögonen öppna för nya verktyg och metoder som vi kan använda med eleverna i högra åldrar. Med lite yngre elever fortsätter vi att arbeta med medborgarforskning, främst Algforsarsommar.

Vi prioriterar också att träffa studenter från Lärarutbildningen vid Högskolan Kristianstad och fortsätter att erbjuda SFI klasser besök på naturum.

I det pedagogiska arbetet kommer vi under 2026 att börja använda de lärplatser som färdigställs inom projektet Supported by Nature.

Vi fortsätter också med Biosfärlägrret som blivit en omistlig del i vår verksamhet. För att genomföra lägrret har vi hjälp av feriearbetare.

Under året kommer vi att digitalisera befintliga biosfärklassrum så att frågeställningar, lektionsupplägg blir tillgängligt för alla.

Utställningen

Varje år görs förbättringar i utställningen för att hålla den levande, intressant och i gott skick. Under året fortsätter vi vår utställningsförnyelse genom en stor förändring i Opteryx utvändiga scenografi och en ny historisk utställning. Vi kommer också få en ny film i Opteryx med historisk handling. Under våren kommer vi att fortsätta utställningsförnyelsen genom att upphandla etapp 2 som skall handla om det artrika Vattenriket, biosfärbetet och geologin.

Vi kommer under året också att utveckla akvarierna, både det lilla Östersjökaret och det stora akvariet. Vi planerar att ha ett tillfälligt våtmarksakvarium för att påminna om de gäddängar vi skapar ute i landskapet.

Slutligen kommer vår vackra kungsfiskare i mosaik åter att komma på plats i anslutning till naturum.

Övrig utveckling

Vi fortsätter vårt inre arbete med verksamhetsutveckling på naturum under året. Vi kommer bland annat att titta över butiken och försäljningen, både sortiment, skyltning och budget. Likaså tittar vi över om vi kan hitta bättre lösningar för att följa upp kommunikationen med alla våra bokade grupper.

Naturum Vattenriket fortsätter att samarbeta med många aktörer och i flera nätverk. Lokala föreningar med friluftaktiviteter i biosfärområdet ingår i naturums programråd. Tillsammans med CNV och andra naturum i Sverige fortsätter samarbeten kring fenologi och klimatkommunikation. Ett nytt område som tar sin start 2026 är kring biologisk mångfald genom det så kallade Naturlyftet. Högskolan Kristianstad, grundskolorna i kommunen, barnkulturnätverket och andra förvaltningar inom Kristianstads kommun är några exempel på samarbeten som fortsätter.

Vi fortsätter satsa på arbete med volontärer. Det betyder att vi fortsätter utbilda och samordna Tranvärdar vid Pulken, fortsätter utbilda Biosfärambassadörer och att vi också fortsätter att använda volontärer som hjälp vid våra programpunkter.

Fastigheten naturumhuset och närområdet

Naturum ligger på pålar mitt ute i vattnet i en unik miljö. Administrativt är naturums verksamhet del av Kommunledningskontoret och är hyresgäst till Tekniska förvaltningen som sköter drift och underhåll av huset. För caféet finns ett driftsavtal med en entreprenör som är tecknat fram till 2031.

Under 2026 fortsätter renoveringsarbetet med de utvändiga limträbalkarna. Det kommer att pågå till början av mars månad.

